

Salon kaupungin lausunto henkilöjunaliikenteen palveluista 2030-luvulla

Kaupunginhallitus 08.05.2023 § 147
1538/08.00.00.00/2023

Valmistelija

kaupunkikehitysjohtaja Mika Mannervesi, mika.mannervesi@salo.fi, 02
778 5001

Liikenne- ja viestintäministeriö (LVM) pyytää näkemyksiä henkilöjunaliikenteen palvelut 2030-luvulla –arviomuistiosta 19.5.2023 klo 16.00 mennessä. Arviomuistiossa kuvataan henkilöjunaliikenteen palveluhankintojen nykytila ja haasteet sekä alkavan hallituskauden ratkaistavat kysymykset ja prosessit, joilla siirrytään hallitusti sääntelyn edellyttämään hankintajärjestelyyn vuoden 2030-alkupuolella. Arviomuistio ja lausuntopyynnön materiaali on lausuntopalvelu.fi-palvelussa [Lausunto - Lausuntopalvelu](#).

Arviomuistion taustalla on EU-sääntely, joka edellyttää tasapuolisia kilpailuolosuhteita markkinoilla ja EU kannustaa rautateiden kulkumuoto-osuuden kasvattamiseen. Pääsääntönä julkisesti hankittujen palveluiden järjestämisessä on niiden kilpailuttaminen. Suomessa on tehty ensimmäisten jäsenmaiden joukossa tarvittavat lainsäädäntömuutokset, jotka takaavat rautatieyhteyksille avoimen verkolle ja markkinoille pääsyn periaatteen. Henkilö- ja tavaraliikenteen markkinoilla on kuitenkin useampia rakenteellisia ja toiminnallisia esteitä, jotka tosiallisesti haittaavat kilpailua sekä markkinoiden toimintaa ja kehitystä.

Avoin verkolle pääsyn -periaate (Open Access) mahdollistaa taloudellisesti kannattavien henkilöjunaliikennepalveluiden tarjonnan ja markkinaehtoiset investoinnit liikkuvaan kalustoon. Suomen henkilöjunaliikenteessä, kuten muuallakin Euroopassa käytetään julkisia hankintoja palvelutason turvaamiseksi ja kehittämiseksi. Tuetun julkisen palveluvelvoitteen henkilöjunaliikennejärjestelyjä säännellään rautateiden ja maanteiden henkilöjunaliikennejärjestelyistä annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella 1370/2007 eli palvelusopimusasetuksella (PSO-asetus). PSO-asetuksen nojalla liikenne- ja viestintäministeriö ja VR tekivät vuoden 2022 alussa sopimuksen henkilöjunaliikenteen ostamisesta vuosille 2022–2030.

Arviomuistio on osa liikenne- ja viestintäministeriön tulevaisuuskatsauksia ja edustaa asiantuntijanäkemyksiä henkilöjunaliikenteen markkinoiden nykytilasta. Asiakirjaa ei ole käsitelty poliittisesti.

Ehdotus Salon kaupungin lausunnoksi:

Varsinais-Suomessa on erinomaiset aluerakenteelliset lähtökohdat ja edellytykset kestäväälle asunto- ja työmarkkina-alueelle, mikäli junaliikenne otetaan alueellisen joukkoliikenteen rungoksi. Lähijunaliikenne voidaan käynnistää kolmella ratasuunnalla: Turusta Saloon, Loimaan kautta Toijalan/Tampereen suuntaan sekä Uuteenkaupunkiin. Nopeimmin alueellinen junaliikenne voidaan käynnistää Turku–Toijala/Tampere-yhteysvälillä jatkamalla Helsingin ja Turun välisten kaukojunien liikennöintiä Rasion kautta Naantaliin. Alueellinen junaliikenne on käynnistettävissä myös Turun ja Salon välillä, mutta se edellyttää häiriöherkän rantaradan kaksiraiteistamista Turun ja Salon välillä osana Tunnin juna -hanketta. Traficomien vuoden 2023 alussa julkaiseman selvityksen mukaan Salo–Turku–Naantali on tunnistettu kaikkein kustannustehokkaimmaksi lähijunaliikenteen uudeksi yhteysväliseksi Suomessa.

Varsinais-Suomen lähijunaliikenne lakkautettiin 1990-luvun alussa. Liikenteen lopettaminen on johtanut korjausvelan kasvuun sekä rata- että asemainfran osalta. Asemainfran kunnostaminen edellyttää ratalain mukaista asemapaikkojen suunnittelua alueella ja kunnissa laadittujen esisuunnitelmien mukaisesti. Nopean uuden ratayhteyden rakentaminen Espoon ja Salon välille ja alueelliset henkilöjunaliikenteet edellä kuvatulla tavalla muodostavat yhdessä toisiaan tukevan kokonaisuuden sekä maakunnan sisäiselle että maakunnan rajat ylittävälle liikkumiselle.

Alueellisen junaliikenteen kehittäminen tulee aloittaa mahdollisimman pian Turku–Toijala/Tampere ja Turku–Uusikaupunki/Naantali -rataosuuksilla. Helsingin ja Tampereen suuntien IC-junien liikennöintiä voidaan jatkaa Raision kautta Naantaliin. Turku–Salo-radon paikallisjunaliikenne tullaan huomioimaan yhteysvälin ratasuunnittelussa Turun tunnin juna - hankeyhtiön toimesta, mutta Väyläviraston tulee varmistaa myös asemapaikkojen suunnittelun eteneminen.

Kunnat edistävät käynnissä olevalla esisuunnittelulla alueellisen junaliikenteen toteutumista huolehtimalla asemapaikkojen asemarakenteiden ja -palveluiden kehittämisestä ja suunnitteluvalmiudesta.

Varsinais-Suomen maakuntahallitus on 24.4.2023 § 62 antanut arviomuistiosta lausunnon, joka löytyy Varsinais-Suomen Liiton sivulta. [Lausunto henkilöjunaliikenteen palveluista 2030-luvulla | Varsinais-Suomen liitto \(cloudnc.fi\)](#)

Esittelijä	Kaupunginjohtaja
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus antaa valmistelutekstin mukaisen lausunnon Liikenne- ja viestintäministeriön arviomuistiosta henkilöjunaliikenteen palveluista 2030-luvulla ja toteaa, että Salon kaupunki on omalta osaltaan varautunut maankäytön suunnittelussa sekä alueellisen junaliikenteen aloittamiseen että nopean raideyhteyden rakentamiseen Espoon ja Salon välille ja Salosta Turun suuntaan kulkevan ratayhteyden kaksiraiteistamiseen. Nopea raideyhteys pääkaupunkiseudulle ja Varsinais-Suomen alueellinen henkilöjunaliikenne muodostaisivat yhdessä maakunnan laajuisen asunto- ja työmarkkinakokonaisuuden.
Päätös	Kaupunginhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.
Tiedoksianto	Hallintoasiantuntija: lausuntopalvelu.fi-palveluun